

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 28/2009 vp**

**Hallituksen esitys laiksi työttömyysturvalain 4
ja 6 luvun väliaikaisesta muuttamisesta**

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 20 päivänä lokakuuta 2009 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi työttömyysturvalain 4 ja 6 luvun väliaikaisesta muuttamisesta (HE 222/2009 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi sosiaali- ja terveysvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Esko Salo, sosiaali- ja terveysministeriö
- professori Teuvo Pohjolainen.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— oikeustieteen lisensiaatti Maija Sakslin.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalakia muutettavaksi väliaikaisesti. Työntekijälle, jonka viikoittaista työaika on lyhennetty lomautuksen johdosta yhdellä tai useammalla päivällä viikossa, maksetaan työttömyysetuutta lomautuspäiviltä. Säännöstä sovelletaan lomautuksiin, jotka toteutetaan 4 päivän tammikuuta 2010 ja 2 päivän tammikuuta 2011 välisenä aikana. Lisäksi työntekijän ansiopäivärahan perusteena oleva palkka määräytyy palkan alentamista edel-

tävän tilanteen mukaan, jos palkkaa on alennettu määräaikaisesti tuotannollisista ja taloudellisista syistä. Säännöstä sovelletaan määriteltäessä ansiopäivärahan perusteena olevaa palkkaa vuosina 2010—2011 ansaittujen palkkojen perusteella.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Esityksessä ei ole säätämismääräysten perusteluja.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Työttömyyspäiväraha

Työttömyysturvalain 4 lukuun lisättäväksi eh-

dotettavassa 4 a §:ssä säädetään työttömyysetuuden maksamisesta niissä tilanteissa, joissa työntekijän työaika on lyhennetty lomautuksen johdosta yhdellä tai useammalla päivällä viikossa.

Näissä tapauksissa työttömyyspäivärahaa ei makseta soviteltuna, vaan kokonaan työttömiltä päiviltä maksetaan täysi työttömyysetuus.

Työttömyysturvalain muutoksen tarkoituksena on helpottaa yritysten toiminnan sopeuttamista taloudellisessa taantumassa ja parantaa sopeuttamistoimenpiteiden kohteena olevien työntekijöiden asemaa. Sääntelyllä pyritään myös muun muassa nopeuttamaan hakemusten käsittelyä työttömyyskassoissa. Julkisen vallan on perustuslain 18 §:n 2 momentin mukaan edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Perustuslain 19 §:n 2 momentin perusteella lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden aikana. Sääntelyn tavoite on näiden perustuslain säännösten valossa hyväksyttävä.

Ehdotettu työttömyysturvalain muutos parantaa palkkatasosta riippumatta kaikkien yhdeksi päiväksi viikossa lomautettujen asemaa yhden päivän työttömyyspäivärahan määrällä. Muutoksen vaikutus on neutraali noin 3 200 euron palkkatasolla. Sen ylittävällä palkkatasolla ehdotetun mukainen kokonaan työttömiltä päiviltä maksettava päiväraha on näissä tilanteissa nykyistä soviteltua päivärahaa korkeampi. Alle 3 200 euroa kuukaudessa ansaitsevien päivärahan määrä sen sijaan on nykyistä soviteltua päivärahaa matalampi. Työttömyyspäivärahan määrä vähenee tällöin nykyiseen verrattuna sitä enemmän, mitä pienemmät työntekijän ansiot ovat. Tämä johtuu siitä, että soviteltu päiväraha on suhteessa ansioihin sitä suurempi, mitä pienemmät työntekijän ansiot ovat.

Ehdotus heikentää eräissä tilanteissa voimassa olevan lain mukaan soviteltuun työttömyysetuuteen oikeutettujen pienituloisten henkilöiden etuutta. Heistä naisten suhteellinen osuus on valiokunnan saaman selvityksen mukaan varsin korkea. Sääntelyllä on siten välillisiä vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon, vaikka se ei suoraan asetakaan naisia yksilöinä tai ryhmänä miehiä huonompaan asemaan. Ehdotusta on arvioitava perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännösten valossa.

Perustuslain 6 §:n 1 momentin yleistä yhdenvertaisuussäännöstä täydentää perustuslain 6 §:n 2 momentin syrjintäkielto, jonka mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan muun muassa sukupuolen perusteella. Perustuslain esitöiden mukaan syrjintäkielto koskee myös toimenpiteitä, jotka välillisesti johtavat syrjivään lopputulokseen. Tältä osin syrjinnän käsilläolo on arvioitava jonkin menettelyn tosiasiallisten seurausten kannalta. Suosintaa tai jonkin yksilön tai ryhmän asettamista etuoikeutettuun asemaan on pidettävä säännöksen kieltämänä, jos se asiallisesti merkitsee toisiin kohdistuvaa syrjintää (HE 309/1993 vp, s. 44/I). Perustuslain 6 §:n 4 momentti sisältää puolestaan perustuslaillisen toimeksiannon edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa yhteiskunnallisessa toiminnassa ja työelämässä. Säännös korostaa naisten ja miesten samapalkkaisuusvaatimusta, joka perustuu myös useaan Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen (ks. HE 309/1993 vp, s. 45/I, PeVL 38/2006 vp, s. 2/II). Perustuslakivaliokunnan käytännössä on kuitenkin vakiintuneesti korostettu, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (ks. esim. PeVL 21/2007 vp, s. 2/I, PeVL 38/2006 vp, s. 2/I, PeVL 1/2006 vp, s. 2/I). Ehdotettu sääntely mahtuu valiokunnan mielestä lainsäätäjälle kuuluvan harkintavallan piiriin ja lakiehdotus voidaan siten säätää tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Muuta

Työttömyysturvalainsäädännön muutoksia tuodaan usein eduskunnan käsiteltäväksi erillisinä hankkeina. Tämä vaikeuttaa kokonaiskuvan saamista lainsäädännön muutosten vaikutuksista myös perusoikeuksien toteutumisen kannalta. Valiokunnan mielestä jatkossa olisi asianmukaisempaa pyrkiä kokoamaan useampia toisiinsa liittyviä muutosehdotuksia yhteen hallituksen esitykseen.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

*että lakiehdotus voidaan käsitellä taval-
lisen lain säätämisjärjestyksessä.*

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Esko Kiviranta /kesk
vpj.	Jacob Söderman /sd	Kari Kärkkäinen /kd
jäs.	Tuomo Hänninen /kesk	Elisabeth Nauclér /r
	Heli Järvinen /vihr	Tuula Peltonen /sd
	Ulla Karvo /kok	Tuulikki Ukkola /kok
	Elsi Katainen /kesk	vjäs. Raimo Piirainen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Petri Helander.